

Lakivaliokunnan mietintö 22/1996 vp

Hallituksen esitys laiksi rikosvahinkojen korvaamisesta valtion varoista annetun lain muuttamisesta

Eduskunta on 22 päivänä lokakuuta 1996 lähettänyt lakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi otsikossa mainitun hallituksen esityksen 181/1996 vp.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina lainsäädäntöjohtaja Mikko Könkkölä oikeusministeriöstä ja toimistopäällikkö Merja Kauppinen valtiokonttorista.

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan, että rikosvahinkojen korvaamisesta valtion varoista annettuun lakiin otettaisiin säännös rikoksella aiheutetun henkilövahingon kärsineelle tulojen tai elatuksen menetyksestä suoritettavan korvauksen enimmäismäärästä.

Samalla ehdotetaan säädettäväksi sen korvauksen enimmäismäärästä, joka työnantajalle korvataan silloin, kun hän on maksanut rikoksella aiheutetun henkilövahingon kärsineelle palkkaa tai vastaavaa korvausta työkyvyttömyyden ajalta.

Lakiehdotus perustuu siihen, että vuoden 1996 alusta voimaan tulleella sairausvakuutuslain muutoksella laista poistettiin säännös vähimmäispäivärahasta, jonka perusteella edellä tarkoitettujen korvausten enimmäismäärät oli laskettu. Lisäksi ehdotetaan, että enimmäismäärät tarkistettaisiin asetuksella kolmivuotiskausittain rahanarvon muutosta vastaavasti.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Valiokunnan kannanotot

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä asianmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvän

lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Indeksitarkistukset

Valiokuntakäsittelyssä on kiinnitetty huomiota siihen, että rikosvahinkokorvausten tarkistamisesta rahan arvon muuttumisen vuoksi on kaksi eri indeksisäännöstä. Ensinnäkin eräiden elatusapujen sitomisesta elinkustannusindeksiin annetun lain (660/66) 3 §:ssä on säännökset siitä, miten rikosvahinkolain nojalla toistuvina avustuksina maksettava korvaus korotetaan elinkustannusten nousun johdosta. Toiseksi lakiehdotuksen 27 a §:ssä on indeksisäännös, jonka mukaan ansion menetyksestä suoritettavan enimmäiskorvauksen markkamäärää tarkistetaan asetuksella kolmivuotiskausittain rahanarvon muutosta vastaavasti.

Valiokunta toteaa, että nämä kaksi indeksisäännöstä sääntelevät eri tilanteita seuraavasti:

— Eräiden elatusapujen sitomisesta elinkustannusindeksiin annetun lain 3 §:ää sovelletaan *jo annettuihin korvauspäätöksiin*. Säännöksellä turvataan myönnettyjen korvausten reaaliarvo ja sitä sovelletaan kaikkiin ansionmenetyksestä suoritettaviin toistuvaiskorvauksiin.

— Lakiehdotuksen 27 a §:ssä on kysymys siitä, että *uusissa korvausasioissa* ansion menetyksestä voidaan maksaa aikaisempaa korkeampi korvaus kohonneiden elinkustannusten nousun vuoksi, toisin sanoen korvauksen lähtötasoa tarkistetaan tietyin väliajoin.

Voimaantulosäännös

Säännöksen 2 momentin mukaan 5 §:n 1 momentin 2 kohtaa ja 5 a §:ää sovelletaan korvausasioihin, jotka perustuvat 1.1.1996 tai sen jälkeen tehtyihin rikoksiin. Säännös johtaa siihen, että ennen vuotta 1996 tehtyihin rikoksiin perustuvien korvausten enimmäismäärä määräytyisi vuoden 1995 lopun tilanteen mukaan silloinkin,

kun korvauksesta päätetään vasta vuonna 1998 tai sen jälkeen.

Käytännössä korvauspäätöksiä joudutaan muuttamaan korvausperusteiden muuttumisen vuoksi, esimerkiksi jos rikoksen uhri myöhemmin menettää työkykynsä kokonaan. Uutta korvauspäätöstä tehtäessä on perusteltua soveltaa sillä hetkellä voimassa olevaa korvauksen enimmäismäärää koskevaa säännöstä. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa voimaantulosäännöksen 2 momentin muuttamista niin, että siinä mainittuja säännöksiä sovelletaan myös silloin, kun rikos on tehty ennen lain voimaantuloa, jos valtiokonttori ei ole ennen tämän lain voimaantuloa antanut asiasta lopullista ratkaisuaan.

Edellä lausutun perusteella lakivaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksyttäisiin muutoin hallituksen esityksen mukaisena paitsi voimaantulosäännös näin kuuluvana:

Voimaantulosäännös

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Lain 5 §:n 1 momentin 2 kohdan ja 5 a §:n säännöksiä on sovellettava myös silloin, kun rikos on tehty ennen tämän lain voimaantuloa, jos valtiokonttori ei ole ennen tämän lain voimaantuloa antanut asiasta lopullista ratkaisuaan.

(3 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Helsingissä 19 päivänä joulukuuta 1996

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Henrik Lax /r, varapuheenjohtaja Matti Vähänäkki /sd ja jäsenet Sulo Aittoniemi /kesk, Juhani Alaranta /kesk, Jouko Jääskeläinen /skl, Juha Karpio

/kok, Anne Knaapi /kok, Pekka Kuosmanen /kok, Annika Lapintie /vas, Kari Myllyniemi /kesk, Reino Ojala /sd, Markku Pohjola /sd, Pekka Saarnio /vas ja Jukka Tarkka /nuors.

Lakivaliokunnan mietintö 23/1996 vp**Hallituksen esitys laiksi ulosottolain muuttamisesta**

Eduskunta on 8 päivänä lokakuuta 1996 lähettänyt lakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi otsikossa mainitun hallituksen esityksen 145/1996 vp.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina lainsäädäntöneuvos Tuula Linna ja erityisasiantuntija Anna-Riitta Wallin oikeusministeriöstä, rikosylitarkastaja Keijo Suuripää sisäasiainministeriöstä, laamanni Teuri Brunila Turun käräjäoikeudesta, tietosuojavaltuutettu Jorma Kuopus, rikostarkastaja Kauko Aaltomaa keskusrikospoliisista, johtaja Markku Hirvonen ja ylitarkastaja Kari Saarikoski Verohallituksesta, lakimies Lars Appelroth Kansaneläkelaitokselta, johtava kihlakunnanvouti Heikki Merenheimo Helsingin kihlakunnan ulosottovirastosta, varatoimitusjohtaja Seppo Pietiläinen Eläketurvakeskuksesta, asianajaja Liisa Svinhufvud Suomen Asianajajaliitosta, puheenjohtaja Pekka Louekoski Suomen Kaupunginvoutien yhdistyksestä, sihteeri Timo Heikkinen Suomen Nimismiesyhdistyksestä, johtaja Erkki Kontkanen Suomen Pankkiyhdistyksestä, toimitusjohtaja Lassi Karppinen Suomen Perimistöimistöjen Liitosta, lakimies Hannu Ijäs Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitosta, lainopillinen asiamies Juha Ahvenniemi Suomen Yrittäjät ry:stä sekä toimitusjohtaja Pentti Kostamo Työeläkelaitosten Liitosta. Lisäksi valiokunta on saanut professori Risto Koululta kirjallisen lausunnon.

Hallituksen esitys

Esityksen tavoitteena on ulosottomenettelyn tehostaminen tilanteissa, joissa velallinen epäasianmukaisin keinoin pyrkii vaikeuttamaan ja välttelemään täytäntöönpanoa. Tätä varten esityksessä ehdotetaan lisättäväksi ulosottolakiin ulosottomiehen alueellista toimivaltaa väljentävä säännös sekä ulosottoviranomaisten tietojensaantia ja salassapitoa koskevat säännökset.

Ehdotuksen mukaan sivullinen olisi velvollinen yksittäisessä ulosottoasiassa ilmoittamaan

ulosottomiehelle hallussaan olevasta velallisen omaisuudesta, saamisistaan velalliselta sekä velallisen kanssa tekemästään sellaisesta sopimuksesta, jolla saattaa olla merkitystä etsittäessä velalliselle kuuluvaa ulosmittauskelpoista omaisuutta. Tietojenantovelvollisuus koskisi muun muassa luottolaitoksia ja vakuutuslaitoksia. Työnantajan olisi ilmoitettava työntekijän työsuhdetta ja palkkaa koskevat tiedot sekä työntekijän yhteystiedot.

Ulosottomiehellä olisi myös oikeus salassapitosäännösten estämättä saada muilta viranomaisilta ja julkisyhteisöiltä velallisen tuloja, varallisuutta, työsuhdetta ja eläkettä koskevat tiedot.

Ulosottoviranomainen ei ehdotuksen mukaan saa paljastaa tai käyttää hyödyksi tietoja, jotka koskevat toisen liike- tai ammattisalaisuutta taikka yksityisen henkilökohtaisia oloja. Ulosottomies voisi kuitenkin antaa hakijalle velallisen taloudellista asemaa koskevat tiedot sekä takaisinsaantikanteen nostamiseksi tarpeelliset tiedot. Viranomaisten välisenä tiedonvaihtona ulosottomiehellä olisi velvollisuus ilmoittaa eräistä velallisen rikoksista syyttäjä- tai esitutkintaviranomaiselle sekä oikeus antaa tietoja muistakin velallisen väärinkäytöksistä.

Irtain omaisuus, joka todennäköisesti kuuluu velalliselle, voitaisiin ulosmitata silloinkin, kun se on sivullisen hallinnassa. Lisäksi ulosottomies voisi panna velallisen sivulliselle luovuttaman tai panttaaman omaisuuden väliaikaisesti takavarikkoon todennäköisessä takaisinsaantitilanteessa.

Hallituksen esityksen mukaan laki oli tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä joulukuuta 1996.

Valiokunnan kannanotot***Yleisperustelut***

Tutkimusten mukaan suomalainen yhteiskunta kärsii harmaan talouden seurauksena vuosittain